

Kiskunsági Nemzeti Park

Két víz köze

- A természetvédelem az adatgyűjtésnél kezdődik
- Gémtelep felmérés légiesen
- A Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitánya 2019-ben

A Természetvédelmi Őrszolgálat sok olyan feladatot is ellát, amely gyakran a kulisszák mögött zajlik, nem annyira szembevető. A rendészeti feladatok ellátásán túl jelentős részt vállalnak a kutatási célú feladatokban is. Első két cikkünk pont ezeket járja körbe.

Azt kimondhatjuk, hogy terepi adatok nélkül nincs hatékony természetvédelem, nem dolgozhatnak a kutatók és az elméleti szakemberek sem. Az Őrszolgálat már csak terepi helyismerete folytán is célzottan gyűjt nagy mennyiségű biotikai adatot, melyek több sikeres természetvédelmi tevékenység alapját is jelentik. Milyen biotikai adatokat gyűjtenek, milyen tendenciák olvashatók ki ezekből, és hogyan használhatunk ezek az adatok a gyakorlati munkában? Bepillantathatunk az Igazgatóságunk által koordinált kutatási projektekbe is.

Szó lesz az Őrszolgálat önkéntes segítőiről, a polgári természetőrökről. Kik ők? Hogyan válhat valaki azzá? Az Ifjú Kócsagőr Program idén is folytatódik, 2019. április 22-ig várják az érdeklődő, 18-24 éves fiatalok jelentkezését. Lapunkban a 2016-os győztes tollából olvashatunk egy kedvcsináló beszámolót.

A Merre induljunk? rovat ezúttal a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetbe invitál, ahol a természeti értékeken túl a történelmi, kulturális látnivalókból is akad bőven. Végezetül pedig arról se feledkezzünk meg, hogy a tavasz az adóbevallás és az adó 1% felajánlások ideje is!

1%

Támogassa a természetvédelmet, és ajánlja adója 1%-át a Kiskunsági Nemzeti Park Alapítványnak!
Adószám: 19043337-1-03. Köszönjük!

Tartalom

3 Rövid hírek	11 A Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitánya 2019-ben
4 A természetvédelem az adatgyűjtésnél kezdődik	12 Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark
6 A kutatások szerepe a természetvédelemben – a kulisszák mögött	13 Kirándulástippek Puskás József, természetvédelmi őr ajánlásával
8 Polgári segítő a természetvédelemben	14 Programajánló
9 Gémtelep felmérés légién	16 Tűzokleső túrák a Kiskunságban
10 Repül a, repül a ...kiskócsag!	

Magyar Nemzeti Parkok Hete 2019 a Kiskunsági Nemzeti Parkban

Május 25., szombat, 10-19 óráig
„Muzsikál az erdő” a Hírös városban.
Helyszín: Lakitelek – Töserdő

Május 26., vasárnap, 10-14 óráig
Gyereknapi a hazai nemzeti parkokkal.
Helyszín: Lakitelek – Töserdő

Május 27., hétfő, 10-14 óráig
Nyílt Nap a Tisza-völgyi Bemutatóházban
Információ, jelentkezés: Ábrahám Krisztián,
30/638-0297, abrahamk@knp

Május 28., kedd, 10-14 óráig
Játékos természetismeret a Naprózsa Házban
Információ, jelentkezés: Szabóné Ronkó Erzsébet,
30/4884-578, ronkoe@knp.hu

Május 29., szerda, 9-12 óráig
Játékos természetismeret a Természet Házában
Helyszín: Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19.
Információ, jelentkezés: Szabó Ágnes
30/4884-579, szagi@knp.hu

Május 30., csütörtök, 10-12 óráig
Szabadtéri természetismereti játékok a Hankovszky-ligetben óvodás és kiskisiskolás korosztály részére
Helyszín: Természet Háza kertje
Információ, jelentkezés: Nagyné Grecs Anita és Szabó Ágnes, 76/501-596, oktatasio@knp.hu

Május 31., péntek, 9:00 órától
Túra a Gulipán tanösvényen (Fülöpszállás- Kelemen-szék)
Találkozó: 9:00, a Kígyósi Csárda parkolójában
(52-es út, 42. km)
Információ, jelentkezés: Nagyné Grecs Anita
30/566-5641, grecsa@knp.hu
A részvétel ingyenes.

Június 1., szombat, 9:00 órától
Fészekrakók a Péteri-tónál
Találkozó: 9:00, az E5-ös főútvonalon, a 127-es km-nél lévő Kutatóház előtt, a Monostori csárda közelében.
Részvételi díj: felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft
Információ, jelentkezés: Ábrahám Krisztián,
30/638-0297, abrahamk@knp

Június 1., szombat, 10:00 órától
Gomba- és gyógynövény-ismereti túra Bugacon
Találkozó: 10:00, Bugacon a Karikás Csárdánál
Információ, jelentkezés: Tóth Endre, 30/488-4547
A részvétel ingyenes.

Június 1-2., szombat-vasárnap
Ezerarcú Kolon-tó
Túra hossza: első nap 22 km, második nap 12 km.
Szállás: B. Bognár tanya udvarán, sátorban.
Találkozó: Izsák, Dózsa György tér 4.,
Vino Étterem – Kolon Café
Részvételi díj: felnőtt 4000 Ft/fő, kedvezményes 3200 Ft/fő, családi jegy (2 felnőtt és min. 2 gyerek) 11200 Ft.
A részvétel előzetes regisztrációhoz kötött, a túra kezdésének időpontját a jelentkezőkkel beszéljük meg.
Információ, jelentkezés: Morvai Edina, 70/411-8445, kolonvilag@kolon-to-com

Kövessen minket a Facebook-on: www.facebook.com/KiskunsagiNemzetiPark
Impresszum

Kiadja: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság • Felelős kiadó: Ugró Sándor igazgató • Szerkesztő: Kiss Mónika • Grafika: Szűcs Ferenc
Címlapfotó: Kalotás Zsolt
Fotók: Ábrám Őrs, Gödény Csaba, Kalotás Zsolt, Kiss Mónika, Kolon-tavi archívum, KNP archívum, Krnács György, Lóránt Miklós, ÖNTE, pixabay.com, Puskás József, Schneider Viktor

Elérhetőségeink: Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság • 6000 Kecskemét, Liszt F. u. 19.,
Telefon: +36 76/482-611, Fax: +36 76/481-074 • E-mail: titkarsag@knp.hu, www.knp.hu
ISSN 1589-2034

Készült a KEHOP-4.2.0-15-2016-00009, „A területi jelenlét és természetvédelmi őrzés hatékonyságának javítása a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őr szolgálatának komplex fejlesztésével” című pályázat finanszírozásával.

Tavaszi nagytakarítás a sirályoknál

A szegedi Fehér-tó nemzetközi jelentőségű madárelőhely. Az európai madárvonulás fontos állomása, pihenő- és táplálkozóhelye darvaknak, vadludaknak, récéknek, parti madaraknak. A XI. töegység közepén lévő Korom-sziget egy étellel teli, nyüzsgő sirálytelepnek ad otthont, melynek életét fészkelési időszakban megleshetjük a Beretzk Péter kilátóból. Több ezer dankasirály fészkel itt és szerencsensirályok egy kisebb állománya, de előfordul küszvágó csér is. Egy verőfényes tél végi napon kollégáink megszállták a szigetet, hogy a sirályok igen elégedettek a munkánkkal, örömmel birtokba vették a területet. Ahogy a fotón is látszik, a sziget idén is benépesült. Mivel a Beretzk kilátó felé eső részén a parti nádat is levágtuk, így a kilátóból távcsővel nagyszerűen megfigyelhetők nem csak a beszálló, hanem a talajon lévő madarak is, anélkül, hogy megzavarnánk a családi életüket. Persze csak addig, amíg a nád újra fel nem nő.

Fotó: Puskás József

Hallott már a malackaormányosról?

Ez a mosolyra fakasztó név a bütyköshátú ormányosbogár (*Herpes porcellus*) „beceneve”, és valljuk be, sokkal jobban megragad az emlékezetünkben. Az ormányosbogarak családja igen népes, csak Magyarországon közel 2000 fajuk van, a világon leírt ormányosbogarak száma pedig már 70 000-nél is több. Talán nincs olyan rovarász a világon, aki az összes fajt ismeri. Mi köti össze ezt a fajgazdag családot? Elsősorban az ormány, ami igen hasznos eszköznek bizonyul. A nőstény bogár az ormányával lyukat tud fúrni a növényi szövetekbe, majd a lyukba helyezi a petéit. Itt fejlődnek a kikelő lárvák, ahol nem szenvednek hiányt táplálékban és a ragadozók ellen is védve vannak. Az egyes fajok tápnövény specialisták. Merkl Ottó rovarász szerint a Föld valamennyi hajtásos

növényfajára jut legalább egy ormányosbogárfaj. Maga a malackaormányos már nem könnyelhet el akkora sikersztorit, mint a bogárcsalád, amihez tartozik. Már-már kihaltak hittek, mikor újra rátaláltak Bugacon 1985-ben. Hazánkban csupán a Duna-Tisza köze néhány pontjáról ismert. Bizonyított élőhelye például a Turjánvidék gazdag élővilágú gyepe, a táborfalvai lőtér, de a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság működési területén is több helyen sikerült újra rabukkanni, például a Kolon-tónál. E röpképtelen faj túlélése nagyban függ tápnövénye(i) jelenlététől, a zavarása mértékétől. Az elkövetkező évek feladata lesz, hogy célzott vizsgálatokkal kidolgozzuk a faj számára legmegfelelőbb természetvédelmi intézkedéseket.

Fotó: Ábrám Őrs

Passzold vissza tesó!

A Jane Goodall Intézet közös kampányt indított az Afrikáért Alapítvány és a Védegyelet Egyesület segítségével, ami a magyar háztartásokban használt, de használaton kívülre került mobiltelefonokat célozza meg. Ezeket a készülékeket az emberek elpakolgtatják különböző rejtett zugokba, ahol aztán évekig lapulnak, amíg egyszer csak kidobják őket. Nem is sejtve micsoda kincs rejlik benne. A mobiltelefonok előállításához szükséges koltán ércet Afrikában, veszélyeztetett fajok (többek között gorillák és csimpánzok) élőhelyén bányásszák. Kitermelése súlyos természeti károkkal és környezetvédelmi veszélyekkel jár, ráadásul a munkát gyakran rabszolgasorba kényszerített gyerekek végzik. A koltán érc újrahasznosítása enyhítheti a károkat. Ezért a fent nevezett három szervezet országos kampányt indított, hogy összegyűjtse

a mobilokat újrahasznosítás céljából. Sok helyen létesült gyűjtőpont az országban, ahol le lehet adni a feleslegessé vált mobilokat.

Egy ilyen gyűjtőpont van a mi látogatóközpontunkban, a Természet Házában is (Kecskemét, Liszt Ferenc u. 19., nyitva hétköznap 8-16 óráig). A kihelyezett gyűjtődobozba lehet bedobni az újrahasznosításra szánt készülékeket. A zárt dobozokban összegyűlt használt telefonokat az Inter-Metal Recycling Kft. veszi át újrahasznosításra, ahol egy zárt láncolatton keresztül dolgozzák fel a telefonokat.

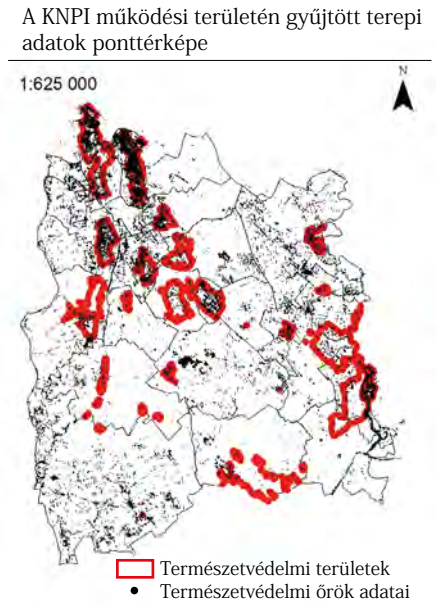

A természetvédelem az adatgyűjtésnél kezdődik

Terepi adatok nélkül nem képzelhető el hatékony természetvédelem. A természetvédelmi érdekek érvényesítéséhez tudnunk kell, hogy természeti értékeink hol fordulnak elő, milyen változások következnek be azok állománynagyságában vagy kiterjedésében, illetve azt is, hogy milyen tényezők veszélyeztetik fennmaradásukat. De honnan lesznek ilyen adatok?

Igazgatóságunk (KNPI) Természetvédelmi Őrszolgálatának sokrétű feladatai közé tartozik többek között a terepi biotikai (természeti értékekre vonatkozó) adatok gyűjtése is. Ám a tevékenység ennél sokkal komplexebb, a feladatból más osztályok, illetve más szervezetek, kutatók is kiveszik a részüket. Ebben az írásban arra vállalkozhatunk csak, hogy betekintést adjunk a Természetvédelmi Őrszolgálat által a Duna-Tisza közén gyűjtött adatok típusaiba, rávilágítva azok jelentőségére.

Az elmúlt öt évben a KNPI természetvédelmi őrei több mint 87.000 biotikai adatot rögzítettek.

A mellékelt térképen látható, hogy védett területeink majdnem mindegyikéről hatalmas mennyiségű adat gyűlt össze az elmúlt években, de emellett a nem védett területeken előforduló védett fajokról is vannak ismereteink - a fehér(ebb) foltok pedig jól kijelölik a jövőbeli adatgyűjtések főbb helyszíneit.

Az elmúlt öt év legérdekesebb ritkaságai a Kiskunságban:		
Nyíl farkú halfarkas	Felső-Kiskunság	hazánkban ritka kóborló
Bütykös ásólúd	Pusztaszeri TK	az első ismert költés a régióban
Vándorfűzike	Felső-Kiskunság	ritka kóborló, új faj a régióra
Korallsirály	Felső-Kiskunság	az első ismert hazai előfordulás
Kuhi	Felső-Kiskunság	a második ismert hazai előfordulás
Berki veréb	Dél-Dunamente-Bácska	az első ismert hazai költés
Himalájai fűzike	Dél-Dunamente-Bácska	a harmadik ismert hazai előfordulás
Kucsmás sármány	Dél-Dunamente-Bácska	az első ismert hazai költések

Természetvédelmi őreink terepi munkája hozzájárult a tudomány számára új fajok (pl. gombák, pókok, legyek, zengőlegyek), ritka hibridek, illetve új élőhelytípusok (pl. az időszakos többletvíz-hatásnak kitett termőhelyeken közönséges boróka főfajú pionír erdők) leírásához is.

Védett és Natura 2000 területek felmérése
Egyik jellemző adatgyűjtési célunk a védett természeti területek és Natura 2000 területek minél teljesebb természeti értékleltárának összeállítása. Ennek keretében lettek ismeretek többek között: a Dóci erdőben újabb **Tal-lós-nőszőfű** állományok, a **parlagi sas** első fészkelése Csongrád megyében (Pusztaszeri TK), illetve első sikeres költése a KNPI működési területén (Felső-Kiskunság), a **délvidéki földikutya** új élőhelyei, a **kunsági bükköny** újabb állományai a Mártélyi TK-ban, a **mocsári kardvirág**, a **szarvas álganéjtúró** és a **nagy hőscincér** új élőhelyei a Peszéri-erdőben, illetve a **rákosi vipera** eddig nem ismert élőhelyei Bugacon és a Felső-Kiskunságban.

Külön kiemelendő, hogy a Kolon-tónál – talán országos viszonylatban is egyedülálló módon – a legtöbb védett faj (közöttük a **bugaci nőszőfű**, a **homoki kikerics**, a **lápi póc**, a **lápi szitakötő**) teljességre törekvő élőhely- és állományfelmérése is megtörtént.

A természeti területek védetté nyilvánítása sem elképzelhető megfelelő részletezettségű értékleltár felállításával nélkül. Részben a természetvédelmi örök által gyűjtött biotikai adatok alapján lettek védetté nyilvánítva – és így kaptak kiemelt jogi oltalmat – a Pirtói Homokbuckás természetvédelmi terület (TT), a Körös-éri tájvédelmi körzet (TK), a Bajai földikutya rezervátum TT, illetve a Madarasi Marhajárás TT.

Délvidéki földikutya. Fotó: Schneider Viktor

Védett fajok felmérése
Az adatgyűjtés során törekszünk arra is, hogy a kiemelt természetvédelmi jelentőséggel bíró fajok állománynagyságát, illetve élőhelyeinek kiterjedését a lehető legpontosabban ismerjük. Osztályunk koordinálásában lettek felmérésre a fokozottan védett **hamvas rétihéja** és az **ugartyúk** teljes felső-kiskunsági állományai, a **tűzok** teljes Duna-Tisza közti állománya, a Pannoni régióban endemikus (bennszülött) **tartós szegű** egyes homokhátsági állományai, illetve ismertünk meg új **kigyászólyv** fészkelőhelyeket a Homokhátságon. Így valósult meg a **gémfajok** költőtelepeinek felmérése teljes működési területünkön, a fokozottan védett bagolyfajok (**gyöngybagoly**, **kuvik**) territóriumainak regionális felmérése a Dél-Dunamente-Bácska tájegységben, a szintén fokozottan védett

ürge teljes élőhelyfelmérése a Felső-kiskunsági turjánvidéken, illetve a védett gombafajokra (pl. **lemezes pófeteg**) irányuló célzott adatgyűjtés is.

Az ürge fokozottan védett. Fotó: Gödény Csaba

A gyűjtött adatok többsége a védett madár- és növényfajokra vonatkozik, de egyre több – bár összességében még nem elégséges – a többi rendszertani csoporttal (emlősök, hüllők, kétélűek, halak és gerinctelen állatfajokkal) kapcsolatos adat is. A teljességre törekvő felmérés jól használható elterjedési adatokat szolgáltat a védett fajok állományairól – így például az izolált élőhelyek/állományok összeköttetését biztosító, rekonstrukciós tevékenységekhez tudunk jól alapanyagot biztosítani.

Szakmai csoportok, ahol közvetlenül hasznosul a terepi adat

A Természetvédelmi Őrszolgálat egyes tagjai szakértőként tagjai a Földikutya- és Űrgevédelmi Szakértői Csoportnak, a Rákosi vipera-védelmi Munkacsoportnak, a Ragadozómadár-védelmi Tanácsnak, illetve a Tűzokvédelmi Munkacsoportnak, ahol az adott fajok védelme szempontjából a leghatékonyabb védelmet biztosító tevékenységek megtervezéséhez, kivitelezéséhez járulnak hozzá ismereteikkel, terepi adataikkal. Számos védett faj, így például a **barna kánya** vagy a **kanalas gém** országos vagy regionális felmérésének és védelmének koordinálásában részt vesznek kollégáink. Egyik természetvédelmi örök tagja Magyarországon újonnan vagy ritkán előforduló madárfajok adatainak tudományos igényű hitelesítésével és nyilvántartásával foglalkozó Nomenclator Bizottságnak.

Ha már felmértük, nyomon is követjük

A biotikai adatgyűjtésnek fontos körét képezi az állományváltozások nyomon követése, azaz a monitorozás. Ez nem csak azt biztosítja a számunkra, hogy tisztában legyünk a változásokkal, hanem azt is, hogy a különösen aggasztó tendenciát mutató állományokat a későbbiekben célzott, prioritált beavatkozásokkal segíthessük meg. A legtöbb monitorozó programot a KNPI Természetmegőrzési Osztálya koordinálja, de például a Természetvédelmi Őrszolgálati Osztály által koordinált projektek közé tartozik a tűzok és más ritka vagy telepesen fészkelő madárfajok kiskunsági monitorozása (amely a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület országos koordinációjában zajlik), a vízimadár monitoring, egyes kisvízek halfaunisztikai monitoringja.

Mitől is döglök a légy (és sajnos sok minden más is)?

A veszélyeztető tényezők azonosítása, illetve azok hatásainak számszerűsítése is nagyon fontos feladat a terepi adatgyűjtésen belül. Ide tartozik többek között:

- a légvezetékek hatásának vizsgálata: az áramutés, illetve vezetékekkel való ütközés miatt elpusztult vagy megsérült madarak megkezelése, számlálása (és a különösen veszélyes szakaszok azonosítása, földkábelrel való kiváltására vonatkozó javaslatok megfogalmazása);
- az emberi egészségre is káros hatást kiváltó Szosznovszkij-medvetalp felmérése (és visszaszorítása);
- az inváziós fajok (selyemkóró, bálványfa) állományainak nagypontosságú felmérése a kezelések tervezhetősége érdekében, illetve a kezelések hatásainak megállapításához;
- gyurgyalag és partifecske telepeknek ott-hont adó homokfalak felmérése, és esetükben a gyakran illegális homokbányászat visszaszorítása.

A Természetvédelmi Őrszolgálat adatai alapján lettek kijelölve az NKM Áramhálózati Kft. által földkábelre cserélt felső-kiskunsági légvezeték szakaszok, amellyel hazánk egyik legnagyobb **tűzok** populációjának legjelentősebb veszélyeztető tényezőjét sikerül megszüntetni. Védett növényfajok (**pókbangó**, **homoki kikerics**, **homoki nőszirm**) tömeges jelenlétével jellemezhető, fajgazdag erdőszegélyek, erdei tisztások védelmét (teljes talajelőkészítés alól való kivételt) számos esetben az adataink alapján írta elő határozataiban az erdészeti hatóság. Nagyon sok esetben sikerült **partifecske** és **gyurgyalag** költőállományok (tojások, illetve fiókás fészkek) megsemmisítését megakadályozni az Őrszolgálati adatok alapján, csakúgy mint védett, illetve fokozottan védett növényfajok (**kisfészű aszat**, **pókbangó**) állományainak beszántását.

Légvezetékeknek ütközött tűzok teteme a Felső-Kiskunságban. Fotó: Lóránt Miklós

Büszkéek lehetünk arra, hogy Őrszolgálatunk adatgyűjtési technológiája (beleértve a terepen használt informatikai eszközöket és munkatársaink által fejlesztett adatgyűjtő alkalmazásokat is) magas színvonalúnak számít az alkalmazott térinformatika területén, amely természetesen elsősorban a KNPI Térinformatikai Csoportjának jelenlegi és korábbi munkatársainak érdeme. Összességében elmondható, hogy a nagy mennyiségű, célzottan gyűjtött adata alapozva számos esetben sikerült sikeres védelmi tevékenységet kifejteni – de ezek természetesen soha nem a Természetvédelmi Őrszolgálat kizárólagos sikerei, hanem a KNPI és a természetvédelemhez változatos módon hozzájáruló hatóságok, állami és civil szervezetek, magán-személyek és gazdálkodók közös eredményei. Ha védett fajra vonatkozó, érdekes megfigyelése van, kérjük ossza meg velünk a titkarsag@knp.hu címen!

Dr. Vadász Csaba, Kovács Éva, Ludnai Tünde

A kutatások szerepe a természetvédelemben – a kulisszák mögött

Az újsolti Vásár-halom kataszterezése GPS-szel. Fotó: Kovács Sándor

Terepi adatok nélkül nem képzelhető el hatékony természetvédelem. A természetvédelmi érdekek érvényesítéséhez tudnunk kell, hogy természeti értékeink hol fordulnak elő, milyen változások következnek be azok állománynagyságában vagy kiterjedésében, illetve azt is, hogy milyen tényezők veszélyeztetik fennmaradásukat. De honnan lesznek ilyen adatok?

A minket körülvevő természeti rendszerek bámulatosan sokszínűek: a kiskunsági táj változatos élőhelytípusai, a szinte megszámlálhatatlanul sok faj, az egyes fajok elterjedését meghatározó ökológiai hatótényezők (az emberi és természetes veszélyeztető tényezőket is beleértve) sokasága mind-mind egy hihetetlenül színes kép mozaikjait alkotják. Ennek a képnek a mozaikjai korántsem véletlenszerűen helyezkednek el: **a természetben az is gyönyörű, hogy egész egyszerűen nincsenek véletlenek.**

Mindennek oka van, legfeljebb mi, emberek nem ismerjük az összes ok-okozati összefüggést. Éppen ezért olyan helyzet valószínűleg soha nem fog fennállni, hogy egy terület élővilágát érintő beavatkozás - legyen az valamilyen igénybevétel, hasznosítás vagy éppen természetvédelmi célú tevékenység - összes hatását mérnöki pontossággal előre tudjuk jelezni. Ez azonban messze nem jelenti azt, hogy a természeti rendszerek működése, illetve bizonyos hatásokra adott reakciói ne lehetnének jelentős részben megismerhetők. Célzott kutatásokkal, vizsgálatokkal a kulcsfontosságú kérdések megválaszolhatók. A kutatások által biztosított adatok és a feltárt ok-okozati összefüggések ismerete ahhoz szükséges, hogy természetvédelmi célú tevékenységeink eredményesek és költséghatékonyak legyenek, valamint ne járjanak járulékos negatív hatásokkal.

Mit és miért kutatunk?

A természetvédelmi célú kutatások olyan ismereteket biztosítanak számunkra, amelyekkel többek között:

- kibővíthetjük ismereteinket a vizsgált terület természeti értékeiről (alapadat gyűjtés);
- hatékonyabbá tehetjük védelmi tevékenységeinket (ok-okozati összefüggések feltárása);
- jobban tervezhetővé válnak tevékenységeink (várható erőforrásigényük, illetve a valósan elérhető célállapot meghatározhatóvá válik).

A természetvédelmi célú kutatások egy része olyan alapadatokat gyűjtésére irányul, amelyekkel egy adott terület természeti értékleltára készíthető el: ott milyen élőhely típusok vannak (erre való az **élőhelytérképezés**), milyen fajok fordulnak elő és milyen tömegességben (erre szolgálnak az **állománytérképezések** és **állományfelmérések**), illetve hogyan változnak a tömegességi viszonyaik (ez pedig a **monitorozás** feladata). A biotikai alapadatok típusaival és jelentőségével kiadványunk másik cikke foglalkozik (a természetvédelmi örök által gyűjtött adatokra koncentrálna).

Ez az írás a továbbiakban azokkal a kutatásokkal foglalkozik, amelyek rávilágítanak a természeti rendszerek működésével kapcsolatos

ok-okozati összefüggésekre. Ezek ismerete alapvető jelentőségű, hiszen nélkülük csak tüneti kezelésekre lenne módunk.

Kutatások a Kiskunsági Nemzeti Parkban – a jó döntésekhez jó információk kellenek

A kutatásaink egy része:

- egy-egy növény- vagy állatfaj kiskunsági állományaira ható veszélyeztető tényezőket vizsgálja;
- a különböző területhasznosítási, illetve területkezelési formák élővilágra gyakorolt hatásait számszerűsítik;
- a természetvédelmi tevékenységek erőforrás-igényének becsléséhez biztosítanak adatokat.

A legjelentősebb veszélyeztető tényezők körének, valamint azok relatív súlyának meghatározása a kiskunsági tűzok populáció esetében

A tűzok a nyílt kiskunsági táj ikonikus faja, hazánk egyik legnagyobb költőállománya nálunk található. Számuk csökkenése egészen az 1990-es évekig tartott, azóta célzott beavatkozásokkal jelentősen sikerült hozzájárulni a teljes hazai populáció egyedszámának nagymértékű növekedéséhez. Ezt elsősorban a legfontosabb veszélyeztető tényezők körének meghatározásával, illetve azok negatív hatásainak lehetőség szerinti legteljesebb csökkentésével vagy közömbösítésével lehetett elérni. Célzott adatgyűjtéssel meghatároztuk, hogy mi is vezet a tűzokpopulációban az egyedek pusztulásához. Kiderült, hogy a felnőtt madarak esetében a messze legjelentősebb elhullási ok a légvezetékekkel való ütközés, míg a tojás- és csibekorban elsősorban a mezőgazdasági tevékenységek okozzák a pusztulását. A vizsgálatok eredményei alapján tett ajánlásokkal hatéko-

nyabbá tudtuk tenni a tűzok védelmét, amelyek beépültek a hazai jogszabály-rendszerbe (pl. AKG rendelet) és a természetvédelmi gyakorlatba is.

A kocsányos tölgy természetes újlátához szükséges termőhelyi és vegetációszerkezeti feltételek vizsgálata

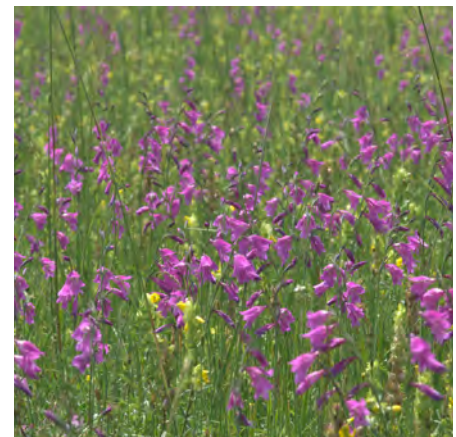
Régóta hangzottatott elképzelés volt mind erdészeti, mind természetvédelmi berkeken belül, hogy a kocsányos tölgynek nincs érdemi, megmaradó-túlélő újlata az alföldi tölgyesekben. A legkritikább és egyben legveszélyeztetettebb élőhelytípusunk, a pusztai tölgyesek fennmaradása is erősen megkérdőjeleződött. A KNPI által koordinált vizsgálatokkal ezt a dogmát megcáfoltuk – sőt, ennél tovább is sikerült menni. Termőhelyi vizsgálatokkal és állományszerkezeti vizsgálatokkal sikerült lehatárolni a kocsányos tölgy természetes, megmaradó-túlélő újlátának szükséges feltételeit. Eredményeink alapján a többletvíz-hatótól független termőhelyeken is van újlata a tölgynek, annak megmaradását legjobban a vegetációszerkezet és nagyvad állomány rágaskárának szintje határozza meg. Azt is bebizonyítottuk, hogy van lehetőség természetes folyamatokra alapozott erdőgazdálkodásra az alföldi erdőkben, ha kocsányos tölgy-elegyes célállományt szeretnénk kialakítani (lásd Két víz köze 2018 tél, Cserjések-ből homoki tölgyesek - a szajkó segítségével című cikk).

Egy nagyméretű kocsányos tölgyön akár 200-nál is több rovarfaj élhet. Fotó: Molnár Ábel

A különböző gyephasznosítási formák hatása a rétsztyepek növényi fajgazdagságára

Jó ideje tudjuk, hogy a rezervátumszerű természetvédelem (minden emberi tevékenység kizárása) a védeni kívánt természeti rendszerek többségénél inkább káros, mint hasznos. Egy gyepterületen a kezeletlenség a fűavar felhalmozódásához (és így a gyengébb kompetíciós képességű fajok, például az orchideák eltűnéséhez), cserjésedéshez (ezáltal a nyílt, fátlan vegetációt igénylő fajaink, például a tűzok vagy rákosi vipera eltűnéséhez) vezethet. A Felső-Kiskunság gyepein végzett vizsgálat-sorozat eredményei azt tükrözik, hogy a legfajgazdagabb gyepek fenntartásához a szarvas-marhával, közepes legelőnyomással végzett, pásztoroló legeltetés szükséges. Az is kiderült, hogy a legnagyobb hatása a legelőnyomásnak (a területegységre jutó legelőállatok számának) és az éven belüli és évek közötti rotációnak van. Nagy legelőnyomás és/vagy rotáció hiányában még a legfajgazdagabb ősgyepek is elgyomosodnak, degradálódnak.

Az Ásotthalmi Lápért eddig számba vett 251 növényfaja közül a mocsári kardvirág több tízezres állománya egészen egyedülálló. Fotó: Krnács György

Az inváziós fajok szelektív kezelésének erőforrás igényének meghatározása

A kiskunsági élőhelyekhez köthető biodiverzitás fennmaradásának egyik legjelentősebb veszélyeztető tényezőjét az inváziós fajok terjeszkedése jelenti. Az ellenük történő küzdelem jelentős erőforrásokat köt le. Ennek megfelelően nagyon fontos feladat hatásos, költséghatékony, és megfelelő szinten szelektív módszereket kifejleszteni az inváziós fajok visszaszorítására. Az Igazgatóságunk által szervezett kutatások eredményeképpen gyakorlatilag minden nálunk előforduló inváziós növényfajra kidolgoztuk a megfelelő szelektivitású, hatásos és ismert ráfordításgényű módszert. (A Duna-Tisza közén megjelent inváziós fafajok megfékezéséről lapunk 2018 téli számában jelent meg cikk.)

Adatgyűjtés a Kolon-tavon. Fotó: Kolon-tavi archívum

Felgyorsult világunkban különösen nagy jelentősége van a döntéseket megalapozó, megfelelő mennyiségű és minőségű információ-nak. A fenti példák is azt támasztják alá, hogy célzott kutatásokkal természetvédelmi céljaink hatékonyabban (és költséghatékonyan) realizálhatók.

Kik végzik a természetvédelmi kutatásokat?

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság érte-lemszerűen nem egy kutatóintézet, azonban a természetvédelmi célú kutatások szervezése, tervezése és megvalósítása az alaptevékenységeink közé tartozik. A működési területünkön végzett természetvédelmi kutatások személyi háttere meglehetősen változatos.

A kutatások egy viszonylag jelentős része kutatóintézetek vagy egyetemek munkatársai kezdeményezésére indul, illetve általuk is való-sul meg.

A KNPI által szervezett kutatások egy része szintén külső szakemberek bevonásával kerül megvalósításra. A vizsgálatok egy további részét saját kollégáink végzik, de még gyakoribb, hogy azok doktoranduszok, szakdolgozók vagy gyakorlatos egyetemi hallgatók bevonásával valósulnak meg. Ez utóbbi különösen kedvező konstrukció: a vizsgálatok során a közös terepi munkával, illetve a szakmai konzultációkkal hozzájárulhatunk a hallgatók gyakorlati tudásának bővüléséhez, akik pedig a természetvédelmi szempontból releváns adatok és információk gyűjtésével, feldolgozásával és kiértékelésével járulnak hozzá a KNPI hatékonyabb működéséhez.

*Dr. Vadász Csaba
természetvédelmi örkerület-vezető*

Az elmúlt 5 évben több, mint 50 kutatás való-sult meg egyetemi hallgatók bevonásával. Többségükben **védt fajokkal** (pl. rákosi vipera, tűzok, szalakóta, földikutya, ürge, homoki nőszirm, homoki kikerics) és **fajcsoportokkal** (pl. nappali lepkék, szitakötők, hullók); **védt területekkel** (pl. Körös-éri TK, Peszéradacsi rétek); **vadászattal** (pl. védett területen végzett ragadozógazdálkodás, erdészeti vadkár); **vízgazdálkodással** (pl. hullámtéri vízrendszerek modellezése), **talajtannal** (pl. a homoki nőszirm termőhelyigénye); **mezőgazdasággal** (pl. az agrártámogatások természetvédelmi vonatkozásai, a mezőgazdasági tevékenységek biodiverzitásra gyakorolt valamint szocio-ökónómiai hatásai); **erdőgazdálkodással-erdőkezeléssel** (pl. a kocsányos tölgy természetes újlata) kapcsolatos témákban.

Polgári segítők a természetvédelemben

Szakmai keretek között szeretné segíteni a hivatásos természetvédelmi örök munkáját? Van rá lehetőség! Polgári természetörként önkéntes szolgálatot is lehet vállalni az ország nemzeti park-igazgatóságain. Akárki azonban nem kerülhet be a csapatba! Vizsgázni kell, hogy szolgálati igazolványukat és jelvényüket megkaphassák.

A hazai nemzeti park-igazgatóságok és az önkormányzatok természetvédelmi tevékenységét sok száz polgári természetör segíti az egész országban. Feladatukat önként, díjazás nélkül vállalják. A természetvédelmi őrzésben történő polgári közreműködés hatályos jogi szabályozásait törvény és miniszteri rendelet állapítja meg.

A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságnál jelenleg 99 fő polgári természetör segíti a Természetvédelmi Őrszolgálat munkáját. Velük igazgatóságunk megállapodást kötött, polgári természetör igazolvánnyal és jelvénnel rendelkeznek, és kapcsolatban vannak a helyileg illetékes természetvédelmi örökkel.

Kiből lehet polgári természetör?

Komoly elhatározást igényel, ha valaki társadalmi munkában vállalna őrszolgálatot, mivel felelősségteljes munkáról van szó. Polgári természetör az a nagykorú, cselekvőképes magyar állampolgár, szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy lehet, aki:

- közép- vagy felsőfokú szakirányú szakképesítéssel vagy felsőfokú iskolai végzettséggel és szakirányú szakképzettséggel rendelkezik;
- középiskolai végzettséggel és alapfokú vagy középfokú nem szakirányú szakképesítéssel vagy alapfokú iskolai végzettséghez kötött szakképesítéssel rendelkezik;
- polgári természetőri ismeretekből vizsgát tett;
- polgári természetőri feladatok rendszeres, legalább évi két alkalommal, szervezett formában és díjazás nélkül történő ellátását vállalja.

A száraz alapkövetelményeknek történő megfelelésen túl persze az egyik legfontosabb szempont, hogy természetjáró ember legyen a polgári természetör, ismerje a vállalt működési területét és a lehető legtöbb időt töltsen ott. Ismernie kell az ott előforduló állat- és növényfajokat, a természetvédelmi problémákat.

A vizsga

A polgári természetőri vizsga természetvédelmi és jogi ismeretekből áll. A vizsga tananyagát természetesen megkapják a jelöltek. A szakirányú közép- vagy felsőfokú szakképesítéssel vagy felsőfokú iskolai végzettséggel és szakirányú szakképzettséggel rendelkező személy kizárólag jogi ismeretekből tesz vizsgát. Főiskolai vagy egyetemi szintű államigazgatási szakképzettségű, illetőleg egyetemi szintű jogász szakképzettségű személynek közép- vagy felsőfokú szakirányú végzettség hiányában kizárólag természetvédelmi ismeretekből kell vizsgát tennie.

Vizsgára az bocsátható, aki az igazgatóság által szervezett polgári természetőri tanfolyamon részt vett. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság kétféle tanfolyamot. Az utolsó éppen idén márciusban zajlott, a következő 2021-ben lesz.

Bevetésen a polgári önkéntesek

A polgári természetörök a feladatukat a természetvédelmi örök irányításával látják el, de lehetőség van úgynevezett csoportos szolgálatra is. Nem hatósági személyek, de joguk van, hogy figyelmeztessék és távozásra szólítsák fel a természeti értéket veszélyeztető vagy károsító cselekmények elkövetőit. A sikeres vizsgát követően sorszámozott igazolványt és jelvényt kapnak, melyet feladatuk ellátása során kötelesek maguknál tartani.

Jó kommunikációs képességekkel is rendelkezni kell, hiszen fellépésük során határozottnak, de udvariasan kell eljárni, tájékoztatást adni a védett természeti területre látogatók számára a területen érvényes szabályokról. Ha jogellenes helyzetet vagy cselekményt, illetve védett természeti érték vagy terület veszélyeztetettségét vagy károsodását észlelik, az Igazgatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni. Igazgatóságunk számára nagy segítséget jelentenek a lelkes, aktív polgári természetörök, hiszen nem lehetünk a területünk minden pontján minden pillanatban. Buzdítók mindenkit, aki elhivatottságot érez a természetvédelem iránt, hogy jelentkezzen polgári természetörnek!

Ludnai Tünde
természetvédelmi őrszolgálat-vezető

Közös szolgálaton a rendőrség, a természetvédelmi őrszolgálat és a polgári természetörök.

Schneider Viktor polgári természetör és Tamás Ádám, természetvédelmi örökerület-vezető közös terepi bejárásán.

Gémtelep felmérés légiiesen

A Természetvédelmi Őrszolgálat számos feladatai közé tartozik a természeti értékek számontartása és rendszeres felmérése. Ez utóbbi feladatokat földön, vízen és a levegőben is ellátja.

Rendszeres, minden évben elvégzendő feladat a területeinken telepesen fészkelő gémelek fészkeinek felmérése. Ezek jellemzően nádasban, fás-bokros területeken helyezkednek el, melyek pontos földi számlálása a telep életének megzavarása nélkül szinte lehetetlen, ezért azt a levegőből, repülőről és sárkányrepülőről valósítjuk meg. A Kolon-tavi gémtelep felmérését 2018-ban kétféleképp végeztük el. A hagyományos sárkányrepülő módszer eredményeit hasonlítottuk össze az Interspect csoport által felajánlott, nagyfelbontású mérőkamerás felmérés eredményeivel.

Lecsapolták, mégis virul

A Kolon-tó a Kiskunság egyik legnagyobb természetes vizes élőhelye. Az 1.200 hektáros lápi jellegű tavat homokbuckák, láprétek és láperdők határolják, melyek kiemelt természeti értékeket rejtene. A védett terület egyben a vizes élőhelyek védelmét szolgáló Ramsari Egyezmény hatálya alá is tartozik. A tó lecsapolása már a XIX. század közepén megkezdődött és az 1950-es évekre teljesen leszáradt a terület. Az 1960-as évek végétől fokozatosan helyreállt a tó vízszintje, és ezzel együtt a nádas is visszatért a területre. Az újra kialakult nádasban 1975-ben fészkeltek először gémelek. Az elmúlt közel fél évszázadban, a tó nádasában megtalálható gémtelpek területileg, illetve egyedszám és fajsám tekintetében is fokozatosan fejlődtek. Napjainkban telepesen költő fajok: nagy kócsag (*Egretta alba*), kis kócsag (*Egretta garzetta*), üstökös-gém (*Ardeola ralloides*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), szürke gém (*Ardea cinerea*), kanalasgém (*Platalea leucorodia*), kis kormorán (*Phalacrocorax pygmeus*). Szórányosan költő fajok: vörös gém (*Ardea purpurea*), törpegém (*Ixobrychus minutus*) és a bölömbika (*Botaurus stellaris*). A Kolon-tavi gémtelpekre jellemző, hogy a költési időszak elején, más területeken meghíúsuló telepekről, második hullámban is betelepülnek párok.

A felmérés korábbi módszerei

A gémtelep felmérése az elmúlt évtizedben rendszeres volt. Hagományos földi megfigyeléssel a fészkelő párok számáról pontos információt nem lehet kapni, ezért lehetőségeink szerint, évente két alkalommal végzünk légi számlálást. Erre a telep fokozatos betelepülése miatt van szükség.

A felmérésekhez több eszközt is használtunk az elmúlt évek során, például merevszárnyú és multirotoros, pilóta nélküli repülőgépeket, merevszárnyú repülőgépeket és sár-

kányrepülő is. A fészkek leszámolása hagyományos, illetve mozaikolt képekről történt. Korábban filmes, majd digitális tükörreflexes gépeket alkalmaztunk.

A fészektelep felett 300 méter magasságból, vagy alacsonyabban repültünk. A függőleges kameratengelyű fényképezésre törekvő kisrepülőgépes és sárkányrepülő kézi fényképezés a kamerarendszer korlátozott mérete és tömege miatt csak kis távolságból végezhető el. Ennek ellenére a szűrőekkel feljavított képrészletről tudjuk, hogy az egyedszám csak korlátozott mértékben becsülhető. Ezek a felvételek Nikon D300 és Nikon D800 fényképezőgépekkel készültek 2014-2016 között és nagyjából 3,5-6 cm felbontásnak felelnek meg, de ez az érték a sorozaton belül is változhatott.

Nagy terepi felbontású légi felmérés

2018-tól az Interspect csoport által 2008 és 2014 között kidolgozott, nagyfelbontású repülőgépes mérőkamerás eljárást alkalmazuk. A vizsgálati területeket 450-800 méter magasból fényképezzük be, hogy ne zavarjuk az élőhelyek nyugalmát. A repülés nagy sebességgel (220-440 km/h) történik, mert a legtöbb mintaterület szélessége több repülési sort indokol, és fontos, hogy a megfigyelt madarak ne telessenek meg nagyobb utat a képek szélességénél a repülőgép visszatéréseig. A légi felmérés lényegében extrém nagy terepi felbontású ortofotókat produkál, ferde tengelyű, szintén georeferált képsorozatokkal kiegészítve, valamint háromdimenziós felületmodellt, ami színezett pontfelhőként áll rendelkezésre. A madarakat és fészkeiket 0,5 cm terepi részletességű ortofotókon térinformatikai szoftverben azonosítjuk. A pontjelöléseket manuálisan végezzük el, minden egyed legalább 14 felvételen jelenik meg és a ferde kameratengelyű kiegészítő felvételek azt is megengedik, hogy lapos szögű – oldalról is megtekintsük őket, bizonytalanság esetén. A vízi madarak esetében populáció felmérési gyakorlatban a multispektrális csatornáknak és a háromdimenziós térmodellnek egyelőre nem vettük hasznát, ezzel szemben a 0,5 cm terepi felbontású ortofotón megbízhatóan azonosítjuk a gémfajokat, megkülönböztetjük a fészkekben lévő és a fészket elhagyó fiókákat.

Eredményeink

A közepes felbontású (7-10 cm) ortofotó mozaik elkészültével a Kolon-tavon hat nagyobb, összefüggő költőtelepet azonosítottunk, azonban ezektől távol is előfordultak magányos fészkek. A fotómozaikon 124 felnőtt gémet azonosítottunk, amelyek többségében nagy kócsagok, szürke gémelek, vörös gémelek és kis kócsagok. Ezen a felvételen 336 fészket számoltunk, bennük csupán 70 fióka nem volt takarásban a felvétel készítésekor.

A két percnél készült nagy terepi felbontású (1,5 cm) ortofotó mozaikon

ezzel szemben 156 felnőtt egyed volt faji szinten felismerhető és 192 fióka látszott rajta. A 2018-as felmérésben a fehér gémelek és az egyéb gémelek megkülönböztetése 2,5 cm terepi felbontástól válik egyértelműen meghatározhatóvá, és a gémfajok 0,5 cm terepi felbontásnál válnak azonosíthatóvá. A felmérés alkalmas volt az egyes fészkekben a tojások, fiókák leszámolására is, így becsülni lehet a költés sikerét. A költési időszakban bekövetkező nagyobb vihar vagy jeges jelentős károkat okozhat a költésben, ezért ilyen esemény után fontos egy újabb repülés elvégzése.

Alapvetően a fészekszámlálás a korábbi módszerekkel is elvégezhető, de az egyedszámlálás kisebb felbontásnál nem megbízható. Az éves költési eredmények a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság gémtelep adatbázisába és a Természetvédelmi Információs Rendszerbe kerülnek. A légi felvételek elemzése során a felsorolt fajok vizsgálatán túl információk gyűjthetők még a nyári lúd és a bütykös hatyttyú fészkelésekről, illetve a vaddisznók tevékenységéről a nádasban.

Ábrám Örs, Bakó Gábor, Bíró Csaba,
Morvai Edina

Az idén immár hetedik alkalommal rendezik meg az Ifjú Kócsag-ör programot, melynek célja a természetvédelmi tevékenységek bemutatása, népszerűsítése a fiatalok körében. Az évről-évre egyre népszerűbb programra 2019. április 22-ig várják azoknak a 18 és 24 év közötti fiataloknak a jelentkezését, akik szívesen megmérettetnék magukat a programban, szeretnék gyakorlati és elméleti szinten betekintést nyerni a természetvédelem világába. A 2016-os év Ifjú Kócsagőre tollából, Hábeczyus Alida Annától olvashatunk alább egy kis kedvcsináló beszámolót.

A Szegedi Tudományegyetem elsőéves biológia alapszakos hallgatójaként úgy éreztem, a képzésünkben nem kap elég hangsúlyt a természetvédelem, ezért kötelező négyhetes szakmai gyakorlatomat mindenképpen a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságánál szerettem volna végezni. Gyakorlatvezetőm (Gálos Anna, természetvédelmi területfelügyelő) bátorítón ajánlotta figyelmembe az Ifjú Kócsag-ör Programot. Először hezitáltam, sőt erősen kételkedtem, hogy bármilyen előzetes gyakorlati tapasztalat híján egyáltalán bekerülhetek a mentoráltak közé. Szerencsére vettem a bátorságot, így egy felejthetetlen nyári gyakorlatban lehetett részem. Láthattam, mennyire örülnek a szalakóták és kúvikok a gyűrűzésnek, hogyan kell szakszerűen és hatékonyan egyeztetni a kaszállást vég-

ző traktorossal vagy az inváziós vaddohánnyal ádáz küzdelmet vívó közmunkásokkal. Nem csak testközelből ismerhettem meg az Orgoványi rétek természeti értékeit: mentorom (Kis Viktor, természetvédelmi örkerület-vezető) madártávlatból is megmutatta a területet. Ahogy az új öröknek, nekem is könnyebb volt átlátni az örkerületet, miután kisgéppel is tetünk fölötté egy kört. Hatalmas megtiszteltetés volt, hogy tapasztalataimról nemcsak a helyi, hanem az országos döntő zsűrije előtt is beszámolhattam.

Remek szakemberek és elszánt, lelkes diákok társaságában, izgalmas feladatokkal, érdekes programokkal és nagyszerű hanglatban telt a döntő. Itt az elméleti tudás mellett elengedhetetlen volt a magabiztos fellépés, a kreativitás, a gyors és pontos reakció minden váratlan helyzetre. Egyetlen versenyfeladat zökkenet nélkül voltam közös szolgálatban, mikor a szalmabálák mögött délvidéki földikutyákat nyáron süítőgető egyéneket pillantottam meg. Ezek a példányok természetesen csak játékok voltak, ám később lehetőségünk nyílt egy hús-vér jószággal is fotózni. A részvétel önmagában is nyeremény volt, az már csak hab a tortán, hogy a Matula és Tutajos díjakat is sikerült bezsebelnünk.

Az igazán lebilincselő élmény pedig csak ezután következett: tanulmányi kirándulást tettünk a szerbiai Tara Nemzeti Parkban! A Drina fölé magasodó, meredek szurdokokkal tagolt, ezerarcú hegyi erdőben Petrović Miodrag természetvédelmi őrszolgálat-vezető kalauzolt minket medvevetetőhöz, zergecsapdához, hótakarón sütkérező sáskákhoz, borókával és páfránnyal szegélyezett hegyi rétekhez. Persze nehezen boldogultunk volna útítársunk, Pahert Szabasztián nélkül, aki fáradhatatlanul tolmácsolta nekünk a szerb ór szavait. A Tara varázslatos mesevilágából borzasztó nehéz volt hirtelen visszacsökkenni itthon a szorgalmi időszak kellős közepébe.

Izgalmas szituációs gyakorlat volt a közös rendőri szolgálat és a természetkárosítók "tetténérése"

Az Ifjú Kócsagör Program kihagyhatatlan lehetősége a gyakorlati természetvédelem iránt érdeklődő és elkötelezett fiatalok számára. Végtelenül hálás vagyok mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy ilyen páratlan élményekre és ismeretségekre tehessek szert! Ha a biológus mesterképzést is befejezem, igyekszem majd mindezt a természetvédelmi szakma berkeiben kamatoztatni.

Hábeczyus Alida Anna az Ifjú Kócsagör program 2016-os győztese

LEGYÉL TE IS KÓCSAGÖR!

Itt a lehetőség, jelentkezsz a programra és vegyél részt a megmérettetésen!

Legyél Te a legjobb 2019-ben és kiemelkedő munkádat külföldi tanulmányúttal jutalmazzuk!

Jelentkezz, ha

- 18 és 24 éves életkor közt vagy;
- elhivatottságot érzel a természetvédelem iránt;
- szívesen tanulnál gyakornokként egy természetvédelmi ör mellett!

Jelentkezési határidő: 2019. április 22.

Bővebb információ és jelentkezés: ifjukocsagor.furgediak.hu

Az online jelentkezés után 2019. május 15-ig értesítünk, bekerülsz-e az első fordulóba.

Idén a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság lesz az országos Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitóeseményeinek házigazdája. Május 25-26-án a tíz hazai nemzeti park-igazgatóság – karöltve a Muzsikál az Erdő Alapítvánnyal – ingyenes programokkal várja a zene- és természetszerető családokat, érdeklődőket Lakitelek-Töserdőn.

A „Muzsikál az erdő” rendezvénysorozat 2019-ben a 16. évadára készül. Fő célja az erdő és a zeneművészet erejével a környezettudatos életvitel, a fenntarthatóság irányába mozdítani a rendezvény résztvevőit.

A klasszikus zenei és népzenei erdei koncerteken országos, sőt világhírű előadóművészek és a helybéli művészeti élet kiválóságai nyújtanak egyszerű és megismételhetetlen koncertélményt.

Az idei évben kiemelt hangsúlyt kap az egészséges életmód, az egészségtudatosság, a testi-lelki egészség egyensúlya. A természethez kötődő képzőművészeti kiállítások, a „Muzsikál az erdő”-s pályázatok is – fotó, irodalom és gyermekrajz - a rendezvény oszlopos tagjaivá váltak.

A Prima és Nógrádikum Díjas „Muzsikál az erdő” rendezvénysorozat 2018-ban megkapta a nívós „Minősített Fesztivál” védjegyet is a Magyar Fesztivál Szövetségtől.

A „Muzsikál az erdő” 2019-es eseményei:

„Muzsikál az erdő” a Hírös Városban
2019. május 25., Lakitelek – Töserdő és
2019. május 26., Kecskemét, Nyíri erdő
(Vackor Vár Erdei Iskola)

„Muzsikál az erdő” – Mátrai Művészeti
Napok
2019. június 29-július 7.

„Muzsikál az erdő” a Körösök völgyében
2019. szeptember 27-29.,
Gyula – Városerdő, Püspökfürdő (Nagyvárad)

Bővebb információ: www.muzsikalazerdo.hu

Május 25-én, szombaton Lakitelek – Töserdőn, a Holt-Tisza partján a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitóprogramjaként különösen színes és gazdag gyermeknap programokkal készülünk. Kézműves foglalkozások, bábelőadás, íjászat, lovagoltatás, táncoktatás, hangszerbemutató, gyermekkoncertek várják a gyerekeket és a családokat. Mivel valamennyi program a szülőknek és a nagyszülőknek is szól, a családokat arra biztatjuk, hogy együtt éljék át, élvezzék az élményeket. Velünk lesz a Círoka Bábszínház, a Lóca Együttes és a Por zenekar. A Kiskunsági Nemzeti Park munkatársai szakszerűen erdei sétával és rövid kenuutúrrakkal várják az érdeklődőket, a sportolni vágyókat pedig biztatjuk, hogy a szervezett kerékpártúrával érkezzenek a helyszínre.

Magyarország 10 nemzeti parkjának standjain nem csak hazánk természeti értékei mutatkoznak be, hanem azok a termelők és termékeik is, akik Nemzeti Parki Termék védjeggel rendelkeznek.

Ezen a napon derülnek ki a „Muzsikál az erdő” 2019-es Gyermekrajz Pályázatának eredményei, a legjobb alkotásokból kiállítás nyílik. A délután során olyan neves fellépők nyújtanak majd egyedülálló zenei csemegét, mint a miskolci Reményi Ede Kamarazenekar, az Aurin Leánykar és a Fonó Zenekar.

Május 26-án, vasárnap a „Muzsikál az erdő” rendezvény helyszíne ugyan áttelepül a kecskeméti Nyíri erdőbe, a Vackor Vár Erdei Iskolába, de a tíz nemzeti park-igazgatóság továbbra is várja a látogatókat a Töserdőben. Természeti ismereti játékok, kenuzás, erdei séták, madarász és rovarismereti rövid túrák várják a természetkedvelőket.

A „Muzsikál az erdő” a Hírös Városban rendezvény csak példás összefogás, együttgondolkodás eredményeként jöhet létre. A rendezvény társszervezője a Muzsikál az Erdő Alapítvány mellett a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság, Lakitelek Önkormányzata és a KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt. Az összefogásban részt vett az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft., Kecskemét Város Önkormányzata, erdőgazdálkodók és környezetvédelmi szakemberek, valamint művészek, civil szervezetek (Bács-Kiskun Megyei Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Nagycsaládok Egyesülete, Trizoli Jótífuti Egyesület, Kecskeméti Kerékpáros Klub, CSAK Alkotó Csoport), iskolák (Kodály Zoltán Általános Iskola Kecskemét, M. Bodon Pál Állami Zeneiskola). A rendezvényt támogatja az Agrárminisztérium. Várunk minden erdőjáró, művészetkedvelő látogatót a 2019-es év „Muzsikál az erdő” rendezvényeire!

„Muzsikál az erdő – ahol az erdő és a zene összefonódik. Jókedv, erdei értékek, művészek, barátság, testi-lelki feltöltődés!”

Muzsikál az Erdő Alapítvány
„Muzsikál az erdő”

Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark

2017-ben épült fel a Szeri Gyógynövényház

Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark a magyarság történelmében meghatározó jelentőséggel bíró nemzeti emlékhely. Gyönyörű természeti környezetben található hazánk egyik leglátogatottabb muzeális kiállítóhelye. Ma már nemcsak a Feszty-körkép miatt érkeznek ide a látogatók: látnivalóival, szolgáltatásaival és rendezvényeivel akár több napra szóló élményt nyújt. Tegyen egy történelmi időutazást az újjászületett Emlékparkban, amely a megvalósult fejlesztéseknek köszönhetően nemcsak a nyári szezonban, hanem télen is tartalmas kikapcsolódást kínál!

Ópusztaszer a magyarság történelmének, múltjának, identitástudatának fontos helyszíne. Szer településről elsőként Anonymus, III. Béla király jegyzője tesz említést a Gesta Hungarorumban, ahol azt írja, hogy Árpád fejedelem és vezérei itt ejtették szerét az ország minden dologának. A 18-19. századtól „első országgyűlésként” is emlegetik az eseményt. Az itt épült monostor az Alföld egyik leggazdagabb, legnagyobb monostora volt. Körülötte a középkor végére mezővárossá fejlődött a Szer nevű település. A műemléki védeltséget élvező Szer Monostorának romjainál egy fedett foglalkoztató épült fel, amelyben helyet

kapott egy gyógynövény feldolgozó és szárító részleg, egy szaporító üvegház, valamint egy ajándékbolt is. Az épület mellett lévő területen több mint tízezer tő növényvel alakítottak ki egy, a bencés szerzetesek Sankt Gallen-i tervén alapuló monostorkertet. A monostor mellett 1896-ban, a Honfoglalás 1000 éves évfordulójára, a Millenniumra emlékművet emeltek. Az Árpád-emlékmű azóta is az Emlékpark fontos eseményeinek, rendezvényeinek egyik fő helyszíne. A Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény épületei között járva, azokba bepillantva megismerhetik az ide látogatók a szegedi nagytáj parasztságának hétköznapijait és ünnepeit. Az Ányási kápolna megépültével és temetőkert-rekonstrukciójával szinte egy teljes XIX. század végi falukép tárul elénk.

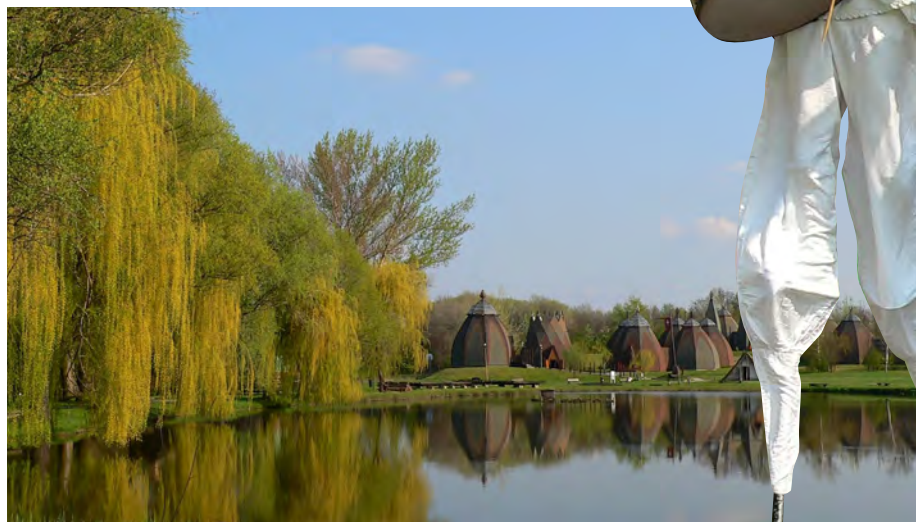

Az Árpád-emlékmű

A Látogatóközpontban 3D-s vetítőterem, időszaki kiállítások, konferenciaterem, Hungarikum Tárház, Információs Pont és a Feszty Kávészó fogadja a látogatókat.

A vetítőteremben, a csúcstechnikával készült 3D-s film által Magyarország történelmét ismerhetik meg. A megújult főépületben, a Rotundában új, interaktív kiállítók és szolgáltatások várják az érdeklődőket. Az Emlékpark legfőbb látványossága, a Feszty-körkép is ebben az épületben található. A maga nemében egyedülálló, monumentális alkotás a nemzeti romantika szemüvegén keresztül mutatja be, hat egymáshoz kapcsolt jelenetben a magyarok bejöveteleit a Kárpát-medencébe. A panorámakép azok számára is évről évre felejthetetlen élményt ígér, akik már látták Feszty Árpád és festőtársai világhírű alkotását. Az épületben található kiállítások több korszakba is betekintést engednek, például megismerhetik a Feszty-körkép keletkezésének korát, vár- és csatátúrán vehetnek részt vagy kalandozhatnak a honfoglalás korában. A Nomád Park a honfoglaló magyarság világát idézi fel régészeti leletek, néprajzi párhuzamok alapján, ahol a vállalkozó kedvű vendégek kipróbálhatják az íjászatot is.

A tóparton a tiszai fafeldolgozás történetét ismerhetik meg, a gátörházban pedig egy terepasztalon fény- és hangjáték mutatja be az 1879-es, Szegedet romba döntő nagy árvízet, melyet a környékbeliek Rózsa Sándor bosszújaként emlegettek.

Kirándulástippek Puszkás József, természetvédelmi őr ajánlásával

A Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet az ország egyik legnagyobb tájvédelmi körzete, ahol a Dél-Alföldre jellemző változatos élőhelyeket találunk: szikes laposokat, szikes- és homokpusztákat, szikes tavakat, ártéri területeket. Ez a vidék mindenképpen megér egy nagyobb kirándulást, mert látnivaló itt is akad bőven.

A több, mint 22 000 ha kiterjedésű Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben szinte mindenki megtalálhatja az érdeklődésének megfelelő látnivalót. Természeti értékek, történelmi emlékek sora vár ránk. Ha ellátogatunk Szatymazon a **Tisza-völgyi Bemutatóházba**, egy rövid áttekintést kaphatunk a tájvédelmi körzet főbb élőhelyeiről, a homokerdőkről, a hullámtéri erdőkről, a szikes területeken át a halastavakig. A Bemutatóház előzetes bejelentkezéssel látogatható (Ábrahám Krisztián, +36 30 6380 297). Innen akár vezetett túrát is kérhetünk a **szegedi Fehér-tóhoz**, de egy rövid betekintésre kiváló lehetőséget nyújt a szabadon látogatható Beretzk Péter kilátó. Különösen tavasszal és ősszel érdemes ellátogatnunk ide, hiszen tavasszal a benépesülő sirálysziget mozgalmát, ősszel pedig az ide éjszakázni betérő darvakat csodálhatjuk meg. A kilátót a Szatymazi temető mellett vezető útról közelíthetjük meg. Ha a Fehér-tótól **Sándorfalva**, majd innen Ópusztaszer felé haladunk, mindenképpen meg kell említenünk a **Pallavicini őrgrófok uradalmát**. Sándorfalva a mai napig tartja a kapcsolatot az őrgrófok leszármazottjaival, egykori kastélyukban múzeumot üzemeltet. A települést Ópusztaszer irányába elhagyva, az országút jobb oldalán egy hosszabb erdei sétát tehetünk az **Alföldi Kéktúra** részeként a homokerdőben. Egy kisebb kitérőre érdemes elhagyni a jelzett ösvényt és Sándorfalva, Dóc közigazgatási határ útját megnézni. Ez is az őrgrófok hagyatéka, az évszázados tölgyfasorral övezett út, az ún. **Tölgyes allé**.

A Tölgyes allé Sándorfalva és Dóc közigazgatási határán

Ópusztaszer kapcsán ki ne hallott volna az **Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkról**? Mivel lapunk 12. oldalán részletebben is bemutatkozik, ezért az itteni látnivalókról most nem ejtek szót. Ópusztaszer felé közeledve elhaladunk egy újabb **Pallavicini kastély** mellett, ez azonban csak az útról csodálható meg, mert egészségügyi intézmény üzemel benne. Pusztaszerre érve egy kicsit elhagyjuk a tájvédelmi körzetet, mert itt érdemes megnézni egy történelmi emlékhelyet, a **Hét vezér emlékművet**. A kőből épült oszlop a honfoglaló vezérek vérszerződésének vélt helyén, az egykor Kovácsné-halomként, ma Árpád-halomként ismert halmon áll. Megközelíteni a község központjából végig a Kossuth utcán, és annak folytatásában a földúton lehet, kb. 1,5 km-re van a központtól. Pusztaszer mellett a tájvédelmi körzet egy fokozottan védett területét, a **Büdös-széket** találjuk. Ezt a területet csak nemzeti parkos szakvezetővel látogathatjuk, de mindenképpen érdemes időt szakítani erre a kisebb túrára, hiszen egy kilátóról gyönyörű látvány fogad bennünket: egy érintetlen, igazi időszakos szikes tó, körülötte szürke marhákkel legeltetett pusztával, erdőfoltokkal és egy kunhalommal, a Császárné halmával. Tömörkény község mellett található a tájvédelmi körzet másik halastó rendszere, a **Csaj-tó**. Ezt szintén szakvezetővel ismerhetjük meg. Az idelátogatót igazi madárparadicsom fogadja, a fedezéket nyújtó kör alakú betekintőről jól megleshetjük egy sirálysziget mindennapjait. Az ember és természet kölcsönhatása leginkább a **Tisza gáton** haladva érhető tetten. A folyószabályozás merőben megváltoztatta a tájat. A Pusztaszeri TK-ban 41 km hosszan gátról is megcsodálhatjuk ezt a sajátos kapcsolatot. Érdemes egy kerékpár nyergébe szállnunk és végigtekerni Felgyótól Algyóig. Folyásiránnyal

A Csaj-tó a magasból, a kör alakú betekintővel. Fotók: Puszkás József

megegyezően haladva először két holtág, a **Labodári**- és a **Sulymos-holtág** mellett haladunk el, ez utóbbit a gátról is látni. A Labodári terület fokozottan védett, nem látogatható. A Tiszán nem sok átkelési lehetőség van, egyik közülük a **Baks-Mindszent közti komp**, mely mindenképp megér egy próbát. A komplejáról továbbra is a Tisza jobb partján haladva érhetjük el az alsó-Tisza legszebb megmaradt kanyarulatát az **Ányási kanyart**. Ide érdemes a kérészek rajzása, a tiszavirágzás idején jönni júniusban, mert ez egy biztos pont a megfigyeléshez. Szeged felé közeledve **Dóc** község közelében találunk egy másodrendű árvízvédelmi védvonalat. A Percsori kereszttöltés és a Tisza töltés találkozásánál látható a **Hétnővér fa** nevezetű famatuzsálem, a fehér nyárfa kora 160-180 év körüli. Innen néhány száz méterre, a mentett oldalon a szántó közepén egy **obeliszk**et láthatunk, ez a II. világháborúban itt lezuhant magyar pilótának állít emléket. A gát mellett vízügyi emléktábla ismert az 1879-es Szegedi Nagy árvíz gátszakadásának helyéről. A fokozottan védett és nem látogatható **Saséri erdőrezervátum** mellett elhaladva érkezünk a tájvédelmi körzet egyetlen mentett oldali holtágához, az **Atkai-holtághoz**. A kiváló horgászhelyként ismert területtől aszfaltozott töltesen haladhatunk tovább a tájvédelmi körzet végéig, az Algyói vasúti hídig, és a mellék helyiségek szabad használatára. Ha ellátogatnak a Duna ezen szakaszára, nem fogják megbánni, mert olyan látványban és élményben lesz részükhöz, amit életük végéig nem fognak elfelejteni.

Puszkás József
természetvédelmi őrkörület-vezető

ÁPRILIS

Április 6.

Csillagséták nemzeti parkjainkban: Föld alatt és föld felett

Csillagászati bemutatóval egybekötött természetismereti túra. A Bajai földikútya-rezervátum természetvédelmi terület és élővilágának bemutatása, sötétedés után pedig ismerkedés a csillagos égbolt csodáival. **Találkozó:** 17:00, Baja, a volt Szegedi úti katonai gyakorlóterület területén. **Információ, jelentkezés:** Tamás Ádám, 30/450-9227. **A részvétel ingyenes.** További információ a hazai nemzeti parkok csillagsétáiról: www.magyar-nemzeti-parkok.hu

Április 14.

Gyógyteák és gyógynövények - túra a szegedi Fehér-tónál

A környezetünkben is megtalálható gyakoribb gyógyhatású, házilag is felhasználható növényeket és feldolgozásuk módját ismerjük meg túránk során és néhány gyógyteát is megkóstolhatunk. **Találkozó:** 9:00, a Tisza-völgyi Bemutatóháznál (E5 út; a 158-as km szelvényénél.) **Megközelítés:** Szegedről helyközi buszjáratral vagy személyautóval az E5-ös úton. **Részvételi díj és kiállítás-belépő:** felnőtt 1500 Ft, diák és nyugdíjas 1000 Ft. **Információ, jelentkezés:** Ábrahám Krisztián, 30/638-0297, abrahamk@knp.hu

MÁJUS

Május 4.

Kirándulás a szikések világába

A vasútállomástól indulva a Duna-völgyi főcsatorna, majd mellécsatornája mentén sétálunk ki a Kelemen-székre és ismerkedünk meg a szik élővilágával. Ezután a Tűzok-torony irányába gyalogolunk a pusztán, majd a Csonka-tornyot látogatjuk meg. Utunk végét homoki élőhelyen tesszük meg Soltszentimre vasútállomására. Innen vonattal megyünk vissza Fülöpszállásra. A program egész napos, a túra hossza körülbelül 20 km. **Találkozó:** A találkozó időpontját a résztvevőkkel egyeztetjük, ezért előzetes bejelentkezés mindenképpen szükséges! **Találkozó Fülöpszálláson, a vasútállomásnál.** **Részvételi díj:** felnőtt 1200 Ft/fő, kedvezményes 800 Ft/fő, családi jegy (2 felnőtt és min. 2 gyerek) 3000 Ft. **Információ, jelentkezés:** Biró Csaba, 30-4884-540, birocs@knp.hu. Előzetes bejelentkezés szükséges!

Május 4.

Madarak és fák napi túra a császártöltési Vörös-mocsárban

A túrán kis szerencsével megfigyelhetjük az 50 Ft-os pénzérmén is szereplő kerecsensólymot, valamint madárgyűrűzési bemutató is lesz. **Találkozó:** 8:30, a Császártöltés melletti egykori Csala csárdánál. GPS: 46°27' 31,73" É; 19°11' 31,71" K. **Információ, jelentkezés:** Agócs Péter, 30/ 4884-587. A részvétel ingyenes.

Május 11.

Délutáni gyógynövény-ismereti túra a szegedi Fehér-tónál

A környezetünkben is megtalálható gyakoribb gyógyhatású, házilag is felhasználható növényeket és feldolgozásuk módját ismerjük meg túránk során és néhány gyógyteát is megkóstolhatunk. **Találkozó:** 14:00, a Tisza-völgyi Bemutatóháznál (E5 út; a 158-as km szelvényénél.) **Megközelítés:** Szegedről helyközi buszjáratral vagy személyautóval az E5-ös úton. **Részvételi díj és kiállítás-belépő:** felnőtt 1500 Ft, diák és nyugdíjas 1000 Ft. **Információ, jelentkezés:** Ábrahám Krisztián, 30/638-0297, abrahamk@knp.hu

Május 11.

Ismerkedés a kígyók arisztokratájával - túra a Rákossivipera-védelmi Központhoz

A látogatók végigsétálnak a tanösvényen, ahol bepillanthatnak egy vizes-, egy erdei és egy réti életközösségbe. A szabadtéri terráriumban bemutatjuk a területre jellemző gyík fajokat, valamint a rákosi viperát. **Találkozó:** 8:00, Kunpeszteren a Hubertusz italbolt előtt. **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft. **Információ, jelentkezés:** dr. Vadász Csaba, 30/4960-274. Előzetes bejelentkezés szükséges!

Május 12. és 18.

Orchidea túra a Páhi-réteken

A Kolon-tóhoz délről csatlakozó Páhi-réteken tavasztól nyár elejéig csodálhatjuk meg a hazai kosborok gazdag világát a Kolon-tavi Orchideák tanösvényen. Nagyobb számban a mocsári kosbor, a hússzínű újjaskosbor, a vitézkosbor és a poloskaszagú kosbor fordul elő. **Találkozó:** 9:00, Páhi, Vasút utca 2., Művelődési Ház. **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft/fő, kedvezményes 600 Ft/fő, családi jegy 2400 Ft. **Információ, jelentkezés:** Biró Csaba, 30/4884-540, birocs@knp.hu

Május 18.

Fülemülék éjszakája Izsákon

Az est kiselőadással kezdődik a Városháza emeleti előadótermében a Kolon-tó madárvilágáról, madárhangokról, főszerepben a fülemülével. Ezután lovaskocsis túra a Bikatorok tanösvényhez, közben madármegfigyelés, madárhangok hallgatása. Körülbelül 4-5 órás program. **Találkozó:** 18:00, Izsák, Szabadság tér 1. (Városháza, hátsó bejárat). **Részvételi díj:** felnőtt 2500 Ft/fő, kedvezményes 2000 Ft/fő, családi kedvezmény (2 felnőtt és min. 2 gyerek) 7500 Ft. A lovaskocsikon korlátozott a férőhelyek száma, ezért feltétlenül regisztrálni kell előzetesen! **Információ, jelentkezés:** Biró Csaba, 30/4884-540, birocs@knp.hu

Május 18.

Túra az ágasegyházi Rekettye tanösvényen

Az Orgoványi-rétek változatos arcúterületén szinte minden megtalálható, ami a Duna-Tisza köze jellemzője. Növényritkaságokat rejtő kaszáló- és láprétek mellett szikések és festői homokbuckások tartják a tájat. **Találkozó:** 9:00, Ágasegyházán a Coop áruház előtt. **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft. Előzetes jelentkezés szükséges! **Jelentkezési határidő: május 10.** **Információ, jelentkezés:** Kis Viktor, 30/4884-561

Május 18.

Csatangolás a Csodaréten

Kora tavasztól őszig egymást váltják a szebbnél szebb virágcsodák, folyamatosan virágpompába borítják a rétet. Májusban a különböző orchideafajokban és nőszirm-félékben gyönyörködhetünk. **Találkozó:** 10:30, Ásotthalom szélén a Gárgyán-erdő mellett található „Ásotthalom erdei pihenő” nevű buszmegállóban. **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft. **Információ, jelentkezés:** Krnács György, 30/4458-293

Május 24. – június 2.

Magyar Nemzeti Parkok Hete Részletes program: www.magyar-nemzeti-parkok.hu www.knp.hu

Május 25.

Szelídvízország - Kerékpáros túra a szegedi Fehér-tónál

Az előzetesen jelentkezőknek terepi kerékpárt 500 Ft-ért tudunk biztosítani a készlet erejéig. **Találkozó:** 9:00, a Tisza-völgyi Bemutatóháznál (E5 út; a 158-as km szelvényénél.) **Megközelítés:** Szegedről helyközi buszjáratral vagy személyautóval az E5-ös úton. **Részvételi díj és kiállítás-belépő:** felnőtt 1200 Ft, diák és nyugdíjas 800 Ft. **Információ, jelentkezés:** Ábrahám Krisztián, 30/638-0297, abrahamk@knp.hu

Május 25.

Vadvirág túra az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából - Árvalányhajas Túra

Május elején csodálatos árvalányhaj-tenger borítja be a homokbuckákat. Itt nyílik a kék szárnycserje, és a kistermetű félcserje, a naprózsa is. **Találkozó:** 9:00, a Naprózsa Erdei Iskola előtti parkolóban. **Megközelítés:** az 52-es út 20. km szelvényében Természetvédelmi Oktatóközpont feliratú tábla jelzi. **Információ, jelentkezés:** Pálszabó Ferenc, 30/4884-543. A részvétel ingyenes.

Május 25.

Mocsárjáró túra a kiskunhalasi Fejeték-mocsár tanösvényen

A Duna-Tisza köze hajdan jellemző kiterjedt tözegecs mocsarak és nedves rétek egyik utolsó maradványa a Fejetéki mocsár. Nem csak ritka növényeknek, de néhány kételtűnek és hullőnek, és számos nádhöz kötött madárfajnak is otthont ad. A túra hossza kb. 4 km. **Találkozó:** 9:00, a Fejetéki-mocsár tanösvény főtáblájánál, mely a mocsár déli végében, a Tóth-horgászút bejárata után kb. 70 méterre található. Parkolási lehetőség a centrumból, illetve a Sós-tó felől érkezve a volt Somogyi Lakodalmasház előtt. Innen a Tóth-tó irányában tovább haladva kb. 250 méterre gyalogosan elérhető a találkozóhely. **Megközelítés:** Soltvadkert irányából az 53-as úton Kiskunhalasra érkezők amint elhagyják a Sós-tavat, el kell fordulniuk jobbra egy használatos-kereskedésnél. Innen kb. 500 m a horgászút, a déli oldalról érkezőknek át kell szelni a várost az 53-as úton. A város északi határ felé közeledve, a tűzoltóság épülete után tábla jelzi a horgásztavat. A használatos-kereskedésnél kell rákanyarodni a tóhoz vezető útra. GPS: +46° 26' 56,65", +19° 27' 40,72". **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft. **Információ, jelentkezés:** Somogyi István, 30/4884-534

JÚNIUS

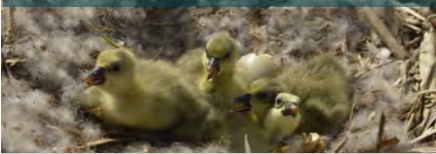
Tiszavirág túra a Tisza és a Maros torkolatában

A pontos időpont és helyszín a kérészek rajzásától függ. **Előzetes jelentkezés május 30-ig.** A jelentkezőket telefonon vagy e-mailben értesítjük a pontos időpontról és a találkozóási helyszínről. **Részvételi díj:** 1500 Ft/fő. **Információ, jelentkezés:** Albert András, 30/481-2887, albandras@gmail.com

Június 1.

Fészekrakók a Péteri-tónál

A Péteri-tó fészkelési időszakban kínálja a legtöbb látnivalót. Récefélék, gázlómadarak csapatai lepik el tavasszal a területet, de távcsővegre kerülhet a fenséges rétisas is. **Találkozó:** 9:00, az E5-ös főútvonalon, a 127-es km-nél lévő Kutatóház előtt, a Monostori csárda közelében. **Megközelítés:** autóbusszal Szegedről, leszállás a Monostori Csárdánál. **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft. **Információ, jelentkezés:** Ábrahám Krisztián, 30/638-0297, abrahamk@knp.hu

Június 1.

Gomba- és gyógynövény-ismereti túra Bugacon

A gyalogos túra során a résztvevők különböző homoki élőhelyek gombafajait és gyakoribb gyógyhatású növényeit ismerhetik meg. **A túrát vezeti:** Horváth Lászlóné, gombaszakértő és szakellenőr. **Találkozó:** 10:00, Bugacon a Karikás Csárdánál. **Információ, jelentkezés:** Tóth Endre, 30/488-4547. A részvétel ingyenes.

Június 1-2.

Ezerarcú Kolon-tó

Kétnapos túrán ismerkedünk meg a Kolon-tó sokféle élőhelyével és természeti értékeivel. Az első nap Izsákról dél felé haladva kerüljük meg a Kolon-tavat, megismerve a láprétek és láperdők világát. Az éjszakát a B. Bognár tanyaán töltjük. Másnap reggel bejárjuk a Bikatorok tanösvényt, majd a Kolon-tó nádasa mellett sétálunk vissza Izsákra. **Túra hossza:** első nap 22 km, második nap 12 km. **Szállás:** B. Bognár tanya udvarán, sátorban. **Találkozó:** Izsák, Dózsa György tér 4., Vínó Étterem – Kolon Café. **Részvételi díj:** felnőtt 4000 Ft/fő, kedvezményes 3200 Ft/fő, családi jegy (2 felnőtt és min. 2 gyerek) 11200 Ft. **A részvétel előzetes regisztrációhoz kötött, a túra kezdésének időpontját a jelentkezőkkel beszéljük meg.** **Információ, jelentkezés:** Biró Csaba, 30/4884-540, birocs@knp.hu

Június 8.

Pampalini túra a Peszéradaci-réteken

A túra során megcsodálhatjuk a rétek csodálatos virágait, és ha kedvez az idő, akkor a hatlábú lakókkal is ismeretséget köthetünk. **Találkozó:** 10:00, a Kunadaci Horgászcentrum parkolójában (Kunadacs, Alsóadacs 12/A). **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft. **Információ, jelentkezés:** Barna Zsolt, 30/ 4884-704

Június 8.

Vadvirág túra - A szegfűvirágzás ünnepe

Európa egyik legritkább, vadon élő virága a tartós szegfű. A világon kizárólag a Duna-Tisza köze homokvidékein fordul elő ez a fokozottan védett növény. **Találkozó:** 9:00, a Tartós szegfű tanösvény pallósora előtti pihenőhely. **Megközelítés:** a Soltvadkert-Kiskunmajsa közötti közúton, Tázlár és Bodoglár települések között, a 16,3 km szelvényénél, a táblával megjelölt földútnál kell betérni. **Részvételi díj:** felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft. **Információ, jelentkezés:** Somogyi István, 30/4884-534

Június 8.

Titokzatos madarunk, a lappantyú

Az est kiselőadással kezdődik az izsáki Városháza emeleti előadótermében a Kolon-tó madárvilágáról, madárhangokról, főszerepben a lappantyúval. Ezután lovaskocsis túra a Bikatorok tanösvényhez, közben madármegfigyelés, madárhangok hallgatása. Körülbelül 4-5 órás program. **Találkozó:** 18:00, Izsák, Szabadság tér 1. (Városháza, hátsó bejárat). **Részvételi díj:** felnőtt 2500 Ft/fő, kedvezményes 2000 Ft/fő, családi kedvezmény (2 felnőtt és min. 2 gyerek) 7500 Ft. A lovaskocsikon korlátozott a férőhelyek száma, ezért feltétlenül regisztrálni kell előzetesen! **Információ, jelentkezés:** Biró Csaba, 30/4884-540, birocs@knp.hu

TÚZOKLESŐ TÚRÁK a Felső-Kiskunságban

ÁPRILIS 6.

HAJNALI TÚZOKLES APAJPUSZTÁN

Korán kell kelnie annak, aki a nemzeti park természetvédelmi őre vezetésével szeretné meglesni a nászruhás, dürgő tűzokkakasokat. Az élmény megéri ezt! Saját gépkocsi szükséges!

Találkozó: 6:00, Bugyi községben a református templom melletti parkolóban

Részvételi díj: felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft

Információ, jelentkezés: Lóránt Miklós, 30/336-4850

Előzetes bejelentkezés március 29-ig! A túrán résztvevők maximális létszáma 20 fő. Regisztráció a jelentkezés sorrendjében történik. Nagy létszámú jelentkező esetén akár több túrát is indítunk!

ÁPRILIS 26.

SZIKI BARANGOLÁS ÉS TÚZOKLES MIKLAPUSZTÁN

A szikes talajok és az Európában egyedülálló, jól fejlett szikpadkák jelentik a védett terület talajtani és geomorfológiai értékét. A környezetükből sokszor egy méterre is kiemelkedő szikpadkákon megcsodálhatjuk két hazai orchidea fajunkat, a pókbangót és az agárkosbort.

A túra során a magyar puszták büszkesége, a tűzok is szemünk elé kerülhet.

Találkozó: 8:30, Hartán a Művelődési Ház udvarán (Harta, Bajcsy Zs. u. 5.)

Részvételi díj: felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft

Információ, jelentkezés: Gyurita István, 30/329-5250

MÁJUS 4.

TÚZOKLES A SOLTSZENTIMREI SZIKES PUSZTÁN

A tavasz a puszta óriásának, a tűzoknak is a nászidőszaka. A fokozottan védett madár kakasainak násztáncát, azaz a dürgésüket még a tapasztalt természetjárók is csak elvétve láthatják. Napsütéses reggeli órákban azonban erre jó esélyünk van! A tűzokok mellett láthatunk ürgéket, a legkorábban nyíló orchideánkat, az agárkosbort, és ha szerencsénk van, kék vércsét is.

A tűzok mellett láthatunk ürgéket, a legkorábban nyíló orchideánkat, az agárkosbort, és ha szerencsénk van, kék vércsét is.

A túra hossza kb. 8 km, időtartama 4-5 óra.

Találkozó: 8:00, Soltszentimre vasútállomásnál

Részvételi díj: felnőtt 900 Ft, diák és nyugdíjas 600 Ft, családi 2400 Ft

Információ, jelentkezés:

Sápi Tamás, 30/4884-574

Fotó: Motkó Béla

A Kiskunságban mintegy 600-650 példány tűzok él. A központi nagy dürgőhelyek látogatása a zavarás elkerülése miatt csak szakvezetés keretében történhet. **Önálló megfigyelésre alkalmas helyek a nászidőszakban:** A madarak megfigyelését védelmük érdekében kizárólag közforgalom elől el nem zárt utak mentén javasoljuk. Kunszentmiklós külterületén érdemes távcsővel pásztázni a határt, nagy eséllyel megpillanthatjuk. Bugyi településről Kunpeszér felé tartva a műútról általában jól megfigyelhetők.

A tűzok rendkívül félénk, ne próbáljunk közel menni hozzájuk, mert csak elriasztjuk! Kérjük a kirándulókat, az önállóan tűzoklesre indulókat, hogy 500-600 méternél jobban ne közelítsék meg őket! A dürgés megfigyeléséhez jó minőségű távcsőre vagy teleszkópra van szükség. A nászidőszak zavartalanítása érdekében a területen semmiképp se használjanak drónt!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

